

YETİŞTİRME YURDUNDA KALAN VE KALMAYAN KIZ ERGENLERİN YALNIZLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Neriman ARAL
aral_neriman@yahoo.com

Doç.Dr. Figen GÜRSOY
fgngursoy@yahoo.com

Araş. Gör. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI
mudriyebicakci@yahoo.com

ÖZET

Araştırmada yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma nedeni, yetiştirme yurduna gelme yaşı ve aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumu değişkenlerinin yalnızlık düzeylerinde farklılık yaratıp yaratmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Kayseri il merkezinde bulunan Kız Yetiştirme Yurdunda kalan 50, liselere devam eden 50 kız ergen olmak üzere toplam 100 kız ergen üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada ergenlerin kendileri ve aileleri ile ilgili bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan “Genel Bilgi Formu”, yalnızlık düzeylerini belirlemek amacıyla ise Rusell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen Demir (1989) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “UCLA Yalnızlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler “t-Testi” ve “Varyans Analizi” ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu belirlenmiş ($p<.01$) ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzey puan ortalamalarının yetiştirme yurdunda kalmayan ergenlerden yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yetiştirme yurduna kalma nedeninin ve yetiştirme yurduna gelme yaşının da önemli bir farklılık yarattığı saptanmıştır ($p<.01$). Aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumunun ise yalnızlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

Anahtar sözcükler: Ergen, aile, yetiştirme yurdu, yalnızlık düzeyi.

ABSTRACT

In this study it is aimed to analyze the loneliness level of girl adolescents staying and not staying in an orphanage and their reason to live in an orphanage, the age when they started to live in the orphanage and to specify whether the variables of meeting with family members or relatives cause a difference in the loneliness levels. The study is conducted on 100 adolescent girls, 50 of whom studying at high schools and 50 of whom staying at Orphanages for girls in central town of Kayseri province. “The General Information Form” prepared by the researcher in order to obtain information about the adolescents and their families and “UCLA Loneliness Scale” developed by Rusell, Peplau and Ferguson (1978) and for which Demir (1989) investigated its validity and reliability have been used in the study. The data obtained during the study has been assessed with “T-test” and “Variance Analysis”. In the end of the study it is determined that there is a statistically significant difference of loneliness level grade averages between the adolescents staying and not staying at the orphanages ($p<.01$), and that loneliness level grade averages of the adolescents staying at an orphanage are higher than those not staying at an orphanage. And it is also determined that adolescents’ ages for beginning to stay at an orphanage and their reason to come there cause a significant difference ($p<.01$). It is also identified that their meeting with a family member or a relative does not lead to a significant difference in their loneliness levels ($p>.05$).

Key Words: Adolescence, family, orphanage, loneliness level.

GİRİŞ

Geçiş dönemi olarak ifade edilen ergenlik dönemi; biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan gelişme ve değişimlerin yaşandığı bir süreçtir (Eccless vd., 1993). Bu süreç, hızla ilerleyen bedensel gelişme ve değişim ile başlamakta zamanla yavaşlayarak durmaktadır. Bunu ruhsal ve toplumsal değişim izlemektedir. İlk olarak bedensel değişimin doğrudan ya da dolaylı olarak yarattığı ruhsal değişimler görülmektedir. Bu ruhsal değişimler nedeniyle mutlu, uysal, dengeli ergenin yerini kaygılı, tedirgin, dengesiz, uyumsuz ergen almaktadır. Bocalama ve kararsızlık içinde olan ergenin duyguları, ilgileri değişmekte coşkuları ölçsüz, sınırsız ve dengesiz şekilde farklılık göstermektedir (Köknel, 1999). Bu farklılıkların yarattığı gerginlik, ergenin depresif olmasına dolayısıyla yalnızlık duygusu yaşamasına neden olmaktadır. Bu nedenle ergen bu dönemde özellikle içinde yaşadığı karamsarlık, huzursuzluk ve iç sıkıntı gibi hoş gitmeyen duygulardan bunalarak kendisine güven verecek anne-babaya ihtiyaç duymaktadır. Anne babanın, ergenin söylediklerini eleştirmeden, küçümsemeden ve yargılamadan dinlemesi ve ergenin kendisini ifade etmesine fırsat vermesi ergenin sağlıklı kişilik geliştirmesini sağlamaktadır. Anne-baba desteğinden yoksun olan ergen ise kaygı, korku ve yalnızlık duygusu yaşabilmektedir (Kulaksızoğlu, 1998).

Yalnızlık, bireyin varolan sosyal ilişkisi ile arzuladığı sosyal ilişkisi arasındaki tutarsızlık sonucunda oluşan ve hoş olmayan öznel, psikolojik bir durumdur (Ponzetti, 1990). Ergenlik döneminde yaşanan yalnızlığın çeşitli nedenleri aile ilişkileri, sosyal çevre, öğretmen ilişkileri, okul ortamı, arkadaş ilişkileri ve ergenlik döneminde yaşanan sorunlar şeklinde sıralanmaktadır (Buchholz ve Catton, 1999; Mcwhirter vd., 2002). Yapılan çalışmalar sonucunda aile ilişkilerinin ve sosyal ilişkilerin ergenin yalnızlık düzeyinde etkili olduğu vurgulanmaktadır (Nurmi vd. 1997; Van Buskirk ve Duke, 1991; Sing Lau vd. 1999; Uruk ve Demir, 2003).

Ergenlik döneminin sıkıntılarıyla başa çıkmakta zorlanan ergen onu anlayan ve ona destek veren bir aileye ihtiyaç duyabilmektedir. Ailenin eksikliği ergenin sosyal ve duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyerek yalnızlık duygusu yaşamasına neden olabilmektedir. Özellikle çocukluk döneminde ailenin olmaması yalnızlık üzerinde daha fazla olumsuz etki yaratmaktadır (Alonzo, 1989). Çocukluk döneminde aile nedeniyle duygusal açıdan problemler yaşayan bireyin bu problemleri ergenlik döneminde de devam edebilmekte ve ailenin eksikliği nedeniyle ergen daha fazla kendini yalnız hissedebilmektedir. Groark ve arkadaşları (2005) ve Sparlin ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan çalışmalarda yetiştirme yurdunda kalan çocuk ve ergenlerin sosyal ve duygusal problemler yaşadıkları ve problemleri azaltmada ailenin gerekliliği

vurgulanmıştır. Bunların doğrultusunda aile ortamından ve sosyal ortamlardan uzak olarak yaşayan yetiştirme yurdundaki kız çocukların yalnızlık düzeylerinin de yüksek olabileceği düşünülmektedir. Kutlu (2003) yetiştirme yurdunda ve ailesiyle birlikte kalan gençlerin yalnızlık düzeylerini incelediği çalışmasında kızların yalnızlık düzeylerinin erkeklerin yalnızlık düzeylerine göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle araştırmada yetiştirme yurdunda kalma durumunun kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinde etkili olup olmadığının saptanması ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma nedenine, yetiştirme yurduna gelme yaşına ve aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumuna göre farklı olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOD

Araştırmada yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinin saptanması ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma nedeni, yetiştirme yurduna gelme yaşı ve aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumu değişkenlerinin yalnızlık düzeylerinde farklılık yaratıp yaratmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kayseri il merkezinde bulunan yetiştirme yurdunda kalan ve liselere devam eden ergenler dâhil edilmiştir. Araştırma Kayseri il merkezinde bulunan Kız Yetiştirme Yurdunda kalan 13–18 yaş grubundaki 50 kız ergen ile aynı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyde bulunan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan liselere devam eden ailesi ile birlikte yaşayan aynı yaş ve cinsiyetten 50 kız ergen olmak üzere toplam 100 kız ergen üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada ergenlerin kendileri ve aileleri hakkında bilgi elde etmek amacıyla “Genel Bilgi Formu” ile yalnızlık düzeylerini belirleyebilmek için Russel ve arkadaşları tarafından 1978 yılında geliştirilen ve Demir (1989) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “UCLA Yalnızlık Ölçeği” kullanılmıştır. UCLA Yalnızlık Ölçeği on olumlu, on olumsuz yönde kodlanmış, sosyal ilişkilerle ilgili duygu veya düşünceleri içeren 20 ifadeden oluşan dörtlü Likert tipinde bir ölçektir. Bireylerin tüm maddelerden aldığı puanlar toplanarak her birey için “genel yalnızlık puanı” elde edilmektedir. Her birey ölçekten en yüksek 80, en düşük 20 puan alabilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan bireyin yalnızlık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Demir, 1989).

Araştırmada yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan ergenlerin yalnızlık düzeyleri arasında fark olup olmadığını ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumunun yalnızlık üzerinde etkisini belirlemek amacıyla “t-

Testi” ve yetiştirme yurdunda kalma nedeni ile yetiştirme yurduna gelme yaşının yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzeylerinde etkili olup olmadığının saptanması için “Varyans Analizi” kullanılmıştır. Yapılan varyans analizi sonucun da farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için “Scheffe Testi” kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmaya dâhil edilen yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan ergenlerin % 87’sinin 13–15, % 13’nün ise 16–18 yaş grubunda olduğu saptanmıştır. Yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan ergenlere ait veriler analiz edilerek tablolar halinde sunulmuş ve ilgili literatürlerle desteklenerek tartışılmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya dâhil edilen ergenlerin yalnızlık düzey puanlarının yetiştirme yurdunda kalma durumlarına göre yalnızlık düzeylerine ait ortalamalar ve t-testi sonuçları

Yetiştirme yurdunda kalma durumu	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kalan	50	47.	4.8	98	5.8	.00
		30	2		5	
Kalmayan	50	38.	9.9			
		16	2			

p<.01

Tablo 1 incelendiğinde yetiştirme yurdunda kalmayan ergenlerin yalnızlık puan ortalamaları ($\bar{X}$ = 38.16), yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin ($\bar{X}$ = 47.30) ortalamalarına göre daha düşüktür. Yalnızlık puanının düşük olması ergenin daha az yalnızlık yaşadığını göstermektedir. Yapılan t-testi sonucuna göre ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma durumuna göre yalnızlık puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır [$t_{(98)}=5.85$, $p<0.01$].

Özel bir sorumluluk ve ilgi gerektiren ergenlik döneminde ergenin aile ortamından uzak ve anne-baba modellerinden yoksun olarak kurumlarda büyümek zorunda kalması, gelişiminde çeşitli problemler yaratabilmektedir. Kurumdaki görevliler çocuk veya ergenle ne kadar ilgilense de hiçbir şekilde ailenin yerini tutamamaktadır (Frank ve Klass, 1996). Özellikle de ergenlik döneminde ergenin yanında anne-baba modellerinin bulunması, ergene güç vermesi, onun bu dönemi daha kolay atlatabilmesi için gereklidir. Bunun yanısıra ergenlik döneminde ergenlerin

sadece hem cinslerinin bulunduğu bir ortamda yetişmeleri onların duygusal ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmekte ve bu dönemde cinsel dürtülerin ve karşı cinse ilginin artması nedeniyle sosyal ortamlardan uzak kalmaları yalnızlık duygusunu daha da arttırabilmektedir (Groark vd., 2005). Bu nedenle de sosyal ve duygusal bir sorun olarak ifade edilen yalnızlık duygusu yetiştirme yurdunda kalan ergenlerde ailesiyle birlikte kalan ergenlere göre daha fazla görülebilmektedir. Sloutsky (1997) yetiştirme yurdunda kalan ve ailesiyle birlikte yaşayan çocuklar üzerinde yaptığı çalışma sonucunda yetiştirme yurdunda kalan çocukların sosyal ilişkilerde sıkıntı yaşadıkları dolayısıyla empati ve paylaşım duygularının daha az olduğunu belirtmiştir. Kutlu (2003) ise yetiştirme yurdunda ve ailesiyle birlikte kalan gençlerin yalnızlık düzeylerini incelediği çalışma sonucunda yetiştirme yurdunda kalan gençlerin yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu vurgulamıştır.

Tablo 2. Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin kurumda kalma nedenine göre yalnızlık düzeyine ait ortalamalar, standart hatalar ve varyans analiz sonuçları

Kurumda Kalma Nedeni	n	Yalnızlık Düzey Puanı				
Ebeveyn ölümü	14	46.50 ± 5.24				
Boşanma	11	51.37 ± 4.13				
Ekonomik nedenler	25	47.92 ± 3.96				
Varyans Analizi Sonuçları	sd	KO	F	p	Anlamlı fark	
Gruplar arası	2	232.	8.7*	.000	2-1	
		24	*			
Grupiçi	47	26.6			2-3	
		6				
Toplam	49					

Tablo 2 incelendiğinde yetiştirme yurdunda ebeveyn ölümü nedeniyle kalan ergenlerin yalnızlık puan ortalamalarının 46.50 ± 5.24, ekonomik nedenlerden dolayı kalan ergenlerin 47.92 ± 3.96, boşanma nedeniyle kalan ergenlerin ise 51.37 ± 4.13 olduğu belirlenmiştir. Varyans analizi sonucunda ergenlerin kurumda kalma nedenine göre yalnızlık puan ortalamaları arasında

anlamli bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{2,47} = 8.70, p < .01$). Yapılan Scheffé testi sonucunda farklılığı boşanma nedeniyle yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yarattığı saptanmıştır. Ekonomik güçlükler ve beraberinde sosyal güvencenin olmaması boşanan ailelerin çocuklarının kuruma verilmesinde en önemli etken olabilmektedir (Frank ve Klass, 1996). Anne-babanın yaşamasına rağmen ergenin yetiştirme yurdunda kalması ergenin kendini değersiz hissetmesine ve içine kapanmasına dolayısıyla ailesine karşı güvensizlik duygusu yaşamasına neden olmaktadır. Ergen bu güvensizlik duygusunu çevresine yansıtmakta ve çevresindeki diğer insanlarla sevgi bağı oluşturmamaktadır. Böylece kendini yalnız hissedebilmektedir. Gürsoy ve Yıldız Bıçakçı'nın (2004) yaptıkları bir çalışmada sosyo-ekonomik düzeyin ergenlerin yalnızlık düzeylerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3 . Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin kuruma gelme yaşına göre yalnızlık düzeyine ait ortalamalar, standart hatalar ve varyans analiz sonuçları

Kuruma Gelme	n	Yalnızlık Düzey Puanı				
0-5 yaş	10	51.08 ± 5.40				
6-10 yaş	28	47.85 ± 5.58				
11 yaş ve üzeri	12	44.92 ± 3.96				
Varyans Analizi Sonuçları		sd	KO	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası		2	118.3	3.76	.00**	1-3
			3			
Grupiçi		47	31.50			1-2
Toplam		49				

Tablo 3 incelendiğinde yetiştirme yurduna 0-5 yaş arasında gelen ergenlerin yalnızlık puan ortalamalarının 51.08 ± 5.40, 6-10 yaş arasında gelen ergenlerin 47.85 ± 5.58, 11 yaş ve üzeri arasında kalan ergenlerin ise 44.92 ± 3.96 olduğu belirlenmiştir. Varyans analizi sonucunda ergenlerin kuruma gelme yaşına göre yalnızlık puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{2,47} = 3.76, p < .01$). Yapılan Scheffe testi sonucunda farklılığı yetiştirme yurduna 0-5 yaş arasında gelen ergenlerin yarattığı saptanmıştır. Yenidoğan döneminde veya küçük yaş grubunda yetiştirme yurduna bırakılan çocukların bilişsel gelişimlerinde gerilik olmakta, sosyal ve duygusal açıdan çocuklar olumsuz etkilenmekte ve bu durum çocuğun tüm yaşamına yansımaktadır. Özellikle okulöncesi dönemde kuruma bırakılan

çocukların daha fazla kaygı, korku ve depresyon duygusu yaşadıkları da görülmektedir (Frank ve Klass, 1996). Bowlby (1969) anne-çocuk arasındaki bağa dayalı olarak kuruma erken verilen çocuklarda kişilik problemleri olduğunu vurgulamıştır (Akt: Frank ve Klass, 1996). Kişilik problemlerin olması da çocuğun yalnızlık gibi birçok duygusal problem yaşamamasında etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Landesman (1990)'de okulöncesi dönemde ve daha erken dönemde kuruma gelen çocukların bilişsel olarak zarar gördüklerini dolayısıyla bu zararın çocuğun kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Tablo 4. Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumuna göre yalnızlık düzeylerine ait ortalamalar ve t-testi sonuçları

Aile Bireylerinden veya Akrabalardan Biriyle Görüşme Durumu	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Evet		39.2	6.50	98	1.5	.17
		3			0	
Hayır		43.2	9.25			
		5				

Tablo 4 incelendiğinde aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşen ergenlerin yalnızlık puan ortalamaları ($\bar{X} = 39.23$), görüşmeyen ergenlerin ($\bar{X} = 43.25$) ortalamalarına göre daha düşüktür. Yapılan t-testi sonucuna göre aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumuna göre yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir fark olmadığına $[t_{(98)} = 1.50, p > .05]$ saptanmasına rağmen aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşen ergenlerin yalnızlık duygusunu daha az yaşadıkları gözlenmektedir. Bu durum, ergenin aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle kurum ortamından uzakta kısa ve geçici de olsa görüşmesiyle aile ortamına yakın bir sıcaklık yaşaması ve bundan dolayı kendini daha az yalnız hissetmesiyle açıklanabilir.

Yetiştirme yurdunda kalan ergen ya çocuk yuvasından yada ailesinin yanından gelmektedir.

Çocuk yuvasından gelen ergenler yeterli sevgi ortamında büyümeden ve gelişim basamaklarını sağlıklı bir şekilde yaşayamadan yurtda yaşamlarını devam ettirmektedirler. Bu

durumda onların aile ortamına karşı özlemini arttırmakta ve ergenlerin yaşama daha korkulu bakmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle az da olsa ergenin aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle birlikte zaman geçirmeleri onların daha mutlu olmasını sağlayarak yalnızlık duygusunu yaşamamasında etkili olabilir.

Baran (1999) korunmaya muhtaç çocukların benlik kavramlarını incelediği çalışma sonucunda anne babasıyla görüşen çocukların anne babasıyla görüşmeyen çocuklara göre daha olumlu benliğe sahip olduklarını vurgulamıştır. Nurmi ve arkadaşları (1987) da yalnızlık ve sosyal ilişkiler üzerine yaptıkları çalışmada benlik ile yalnızlık arasında ilişki olduğunu, olumlu benliğe sahip ergenlerin daha az yalnızlık duygusu yaşadıklarını belirtmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinde farklılık olup olmadığının belirlenmesi, yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma nedeninin, yetiştirme yurduna gelme yaşının ve aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumunun yalnızlık düzeyinde etkili olup olmadığını saptanması amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık puan ortalamalarının yetiştirme yurdunda kalmayan ergenlerden yüksek olduğu ve aralarındaki farkın anlamlı ($p<.01$), yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma nedenine ($p<.01$) ve yetiştirme yurduna gelme yaşına ($p<.01$) göre yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Aile bireylerinden veya akrabalarından biriyle görüşme durumunun ise yalnızlık düzeylerinde önemli bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kurumda yaşayan ergenler daha fazla yalnızlık duygusu yaşadıkları görülmektedir. Bu nedenle aileden yoksun olan ve kurumda yaşayan ergenlerin yaşadıkları problemlerin daha aza indirilmesi amacıyla ergenlere rehberlik yapılması, kurum bakımı altında olan ergenlere her türlü desteğin verilmesi gerekmektedir. Bu amaçla;

- Ekonomik yetersizlikten dolayı aileden ayrılmak zorunda kalan ergenlerin ailelerine devlet ekonomik yardım sağlayarak ailenin dağılmasına engel olmalı ve toplumda koruyucu aile çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.
- Anne-babanın veya her ikisinin ölümünden dolayı aileden ayrılmak zorunda kalan çocuklar için kurumlar mümkün olduğunca aile ortamına benzetilmeye çalışılmalıdır.

- Kurumda görevli elemanlarının sayısı ve eğitim seviyesi yükseltilmeli ve bu konuda hizmet içi eğitim verilmelidir.
- Kurumdaki çocukların dışarıdaki kişilerle iletişim kurabilmeleri için olanak sağlanmalıdır.
- Kurumlarda, çocukların boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak sağlayan çeşitli sosyal tesisler bulunmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alonzo, A.A. (1989). Loneliness, Theory, Research and Applications. *Contemporary Sociology*, 18(3),437-438.
- Buchholz, E. and Catton, R. (1999). Adolescents' Perceptions of Aloneless and Loneliness. *Adolescence*, 34 (133), 203-214.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demir, A. (1989). U.C.L.A. Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23):14-18.
- Eccles, J.S., Midgley, C., Wigfield, A. Buchanan, C. M. , Reuman, D., Flanagan, C. and Maclver, D. (1993). Development during adolescence, the impact of stage environment fit on young adolescents' experiences in schools and in families. *American Psychologist*, 48, 90-101.
- Frank, D. A. and Klass, P. (1996). Infants and Young Children in Orphanages, One View from Pediatrics and Child Psychiatry. *Pediatrics*, 97(4), 569-579.
- Groark, C., Muhamedrahimov,R., Palmov, O.L., Nikiforova, N. V., and Mccall, R. (2005). Improvements in Early Care in Russian Orphanages and Their Relationship to Observed Behaviors. *Infant Mental Health Journal*, 26(2), 96-109.
- Gürsoy, F. ve Yıldız Bıçakçı (2003). Sigara Kullanan ve Kullanmayan Gençlerin Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 14(2), 71.81.
- Köknel, Ö. (1999). *Ergenlik Dönemi*. Ana-Baba-Çocuk Okulu. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kutlu, M. (2003). Yetiştirme Yurdunda ve Ailesiyle Birlikte Kalan Öğrencilerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi 9-11 Temmuz VII. Ulusal Psikoloji ve Rehberlik Danışma Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı s. 11.(editör. H. Atılgan ve M. Saçkes) Ankara:Pegem Yayıncılık.

- Landesman, S. (1990). Institutionalization Revisited. *Handbook of Developmental Psychopathology*. (Editör, M. Lewis and S. Miller). New York: Plenum Publishing Corp. 435–462.
- McWhirter, B., Besett-Alesch, T., Horibata, J. And Gat, I. (2002). Loneliness in High Risk Adolescents, The Role of Coping, Self-Esteem and Empathy. *Journal of Youth Studies*, 5(1), 69-84.
- Nurmi, J.E., Toivonen, S., Salmela-Aro, K. and Eronen, S. (1997). Social Stlevelgies and Loneliness. *Journal of Social Psychology*, 137 (6), 764-777.
- Ponzetti, J. J. (1990). Loneliness among college students. *Family Relations*, 39, 336–340.
- Sing Lau, C., Dennis, W. K., L. and Patrick, S.Y. (1999). Facets of Loneliness and Depression Among Chinese Children and Adolescents. *Journal of Social Psychology*, 136 (6), 713–730.
- Sloutsky, V. M. (1997). Institutional Care and Developmental Outcomes of 6- and 7-year-old Children, A Contextualist Perspective. *International Journal of Behavioral Development* 20(1), 131-151.
- Sparling, J., Dragomir, C., Ramey, S. L. and Florescu, L. (2005). An Educational Intervention Improves Developmental Progress of Young Children in a Romanian Orphanage. *Infant Mental Health Journal*, 26(2), 127-142.
- Uruk, A. and Demir, A. (2003). The Role of Peers and Families in Predicting the Loneliness Level of Adolescents. *Journal of Psychology*, 137(2), 179–194.
- Van Buskirk, A. M. and Duke, M.P. (1991). The Relationship Between Coping Style and Loneliness in Adolescents, Can ‘Sad Passivity’ Be Adaptive? *Journal of Genetic Psychology*, 152(2), 145–158.